

ÚTRŽKY VZPOMÍNEK

Je teplé letní odpoledne. Sedím si ve stínu pod pergolou a luštím křížovku. Některé výrazy mi tam scházejí doplnit do prázdných okének. Proto volám na manžela Vendu, který je nedaleko a cvičí našeho mladého psa aportování s tenisovým míčkem. Já nevím, jak to dělá, nic neluští, nic nečte a vždycky mi dobře napoví.

Z přemýšlení mě vytrhne známý hlas naší nejmladší vnučky Adélky. „Ahoj babi, mamka mě posílá, jestli nemáte domácí vajíčka na bábovku a prý se tu můžu chvíli zdržet.“ Přinesu ji sadu vajec a k tomu několik čokoládových bonbonů na cestu. Oni bydlí asi čtyřista metrů od nás. „Nezapomeň nechat také ochutnat bráškovi Šimonkovi.“ Dodávám. „Tak holčičko, co budeme spolu dělat, chceš si zahrát nějakou hru, nemyslím v telefonu, ale deskovou nebo karty?“ Vyzvídám na ni. „Babi, můžeš mi vypravovat, jaké to dříve bylo, ale opravdu dávno?“ „To by asi šlo.“ Odpovím s chutí, protože se u toho tolik neunavím, jako u stolního tenisu. A tak začínám vzpomínat na svoje dětství a na moji babičku a na její vypravování. „Tak moje babička Anežka, teda tvoje prababička se narodila jako třinácté dítě do horské chalupy v Horní Dušnici. To se psal rok 1913 a bylo to těsně před první světovou válkou. Ve světnici měli tkalcovský stav, na kterém tkali lněné plátno. Ale bylo to jen opravdu skromné živobytí, proto si za chalupou pěstovali na zimu zelí a brambory. Když babička začala chodit do školy, musela se dostat na druhý kopec do Bratrouchova. V zimě to bylo hodně těžké. Všude plno sněhu. Do lavice usedávala celá mokrá a prokřehlá a někdy raději zůstala doma. Pan řídící učitel ve třídě naložil dřívím plná kamna a už se učilo. O přestávce si Anežka vyndala z tašky k svačině vařenou bramboru a začala si na ní pochutnávat. Když viděla, že její kamarádka Amálka jen sedí a nemá nic k jídlu, vyndala z tašky druhou vařenou bramboru, kterou měla schovanou k obědu. Dala ji kamarádce. Ta se na ni krásně usmála a kamarádství bylo zpečetěno až do konce školních let. „Babi, to vážně neměli třeba housku se šunkou? Nebo banán s koblihou?“ „Holčičko, podle vyprávění, žili velice skromně, když jich bylo doma tolik dětí a všechny musely rodičům pomáhat, aby si zasloužily kousek chleba! To si už nedovedeme ani představit, že? Ted'ka si dojdeme do ochodu a můžeme si koupit na co máme chuť, třeba zmrzlinu. V tom teple by nám asi bodla, co říkáš? Jestli máš ještě chvílku času a chce se ti ještě poslouchat, tak jsem si na něco zase vzpomněla.“ „Tak jo, docela mě to baví, tak ještě vyprávěj.“ Slyším z úst, té dlouhovlasé blond'até osůbky vedle mne. Oženu se po vose, která na nás doráží a chce nám vypít jahodovou limonádu a začnu s novým příběhem. „Už si asi nepamatuješ na tatínka dědy Vendy. Když zemřel v 92 letech, tak to ti byly čtyři roky. Jmenoval se Václav a všichni jsme mu říkali děda pra. Byl to pracovitý veselý člověk a měl nás všechny moc rád. Když jsme se u něho všichni sešli bylo nás více jak třicet. A to

pak byl ve svém živlu. No vidíš a taky neměl jednoduchý život. Když mu bylo 9 let, zemřel mu otec. Maminka pak zůstávala v továrně až do večera, aby jeho a mladší sestřičku Lídušku uživila. Museli se teda starat sami o sebe, jak jen to šlo. Sbírali suché větvičky kolem potoka, aby měli čím topit. Ze starých dřevných hadrů si vyrobili kluci kopací hadrák a už ho proháněli. Děda pra vypravoval, že jeho kamarád musel nejdříve po chalupách prodat z ruksaku na zadech, písek na nádoby za několik haléřů a pak teprve si mohl jít s nimi zakopat. Nejvíce se však těšil na své narozeniny, kdy mu maminka upekla na malém množství tuku bramborové placky. To byla pro něho pochoutka. Když Václav, náš děda pra, vyšel základní školu, řádila všude druhá světová válka. Jeho maminka moc chtěla, aby se vyučil nějaké řemeslo a měl se lépe, než doposud. Doporučili jim jít do Hrabačova, ty leželi tenkrát v Sudetech. Tam prý snadněji sežene místo. Maminka Boženka a syn Václav začali obcházet řemeslníky. Nejprve se zastavili u pekaře. Noční práce a ta dřina se mamince nelíbila a tak šli dál. Pak natrefili na holiče. Když mladý Václav viděl ty namydlené tváře, množství břitev a nůžek, utekl. Na konci vesnice byl ještě kovář. Když však náš milovník zvířat uviděl, jaké dlouhé hřeby tluče kovář přes podkovu do kopyt. Vzal zase do zaječích.“ „A co teda děda pra dělal, když nic nenašli, co by se mu líbilo?“ Ptala se malá Adélka. „No jeho maminka už byla taky bezradná. A při zpáteční cestě míjeli cukrárnu u Hoffmanů, tak tam nahlédli. Málem jim vypadly oči z důlků. Uviděli tam tolik dobrot a ještě z toho nikdy nic neochutnali. Tak to by se mi líbilo. Prohlásil Václav tiše. Maminka si šla s mistrem pohovořit a slovo dalo slovo a plácli si. Děda pra se učil čtyři roky na cukráře a moc se mu to líbilo. Chodívalo tam mlsat i jedno černoooké děvče a tu si pak vzal za ženu. A víš, kdo to byl? Přece prababička Zdenička.

Byly to těžké časy, ale lidé byli přesto šťastní i s tím málem co měli. Dneska je to jednodušší a možná taky ne. Dnešní rodiče také chtějí, aby se jejich děti měly co nejlépe. Proto chtějí, aby vystudovaly nějakou školu s maturitou a nemusely dělat těžkou práci. Proto řemesla upadají a časem zmizí šikovní řemeslníci. No, řekni, kdo ti pak přijde spravit třeba střechu až budeš velká a mít domeček. Ne najdeš ani truhláře nebo elektrikáře. Doufám, že se někdo nad tím zamyslí.

„Adélko, je ti už 10 let, co bys ty chtěla jednou dělat, až budeš velká? Ptám se vnučky. „Chci být učitelkou, jako je moje maminka, to by mě moc bavilo. Často si na školu hraju i doma s panenkami.“ „Tak to jsem moc ráda. Budeš si pamatovat, co jsem ti vypravovala? Pak to můžeš říkat další generaci dětí, která doufám nic podobného nezažije. Že nebylo vždycky všechno jako je nyní, že se lidem těžko žilo, ale i přesto byli šťastní.“

„Tak já už musím domů. Ahoj!“ Volá vnučka a už běží k brance a za ní náš pes, aby se s ní rozloučil po psím způsobu. Olízne jí ruku sladkou od čokoládového bonbonu. „Tak zase někdy přijď a pozdravuj doma, máme vás s dědem rádi.“ Volám za ní a hlavou mi ještě proběhne myšlenka, kolik vajec zůstane celých než dojde k mamince?